

V Bruselu dne 16.10.2019
COM(2019) 481 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A RADĚ

Zpráva o pokroku v provádění evropského programu pro migraci

1. ÚVOD

Před čtyřmi lety stála Evropská unie před mimořádnou výzvou, když v rozmezí dvou let připluly k jejímu pobřeží přibližně dva miliony lidí, kteří zde hledali útočiště či nový život a často riskovali vlastní životy, aby unikli před válkou, politickým útlakem nebo chudobou. Vzhledem k situaci ve Středomoří, které se stalo svědkem lidské tragédie, přijala EU urychleně rozhodná opatření k odvrácení ztrát na životech na moři. V té době však Evropská unie neměla společnou politiku v oblasti řízení migrace a bezpečnosti hranic.

Rychle se ukázalo, že členské státy nedokáží řešit otázku migrace samy a účinně se jí lze zabývat pouze prostřednictvím společných evropských řešení. V květnu 2015 představila Evropská komise komplexní evropský program pro migraci, který má řešit bezprostřední výzvy a dodat EU nástroje k lepšímu řízení migrace ve střednědobém a dlouhodobém horizontu v oblasti nelegální migrace, hranic, azylu a legální migrace. Tímto evropským programem pro migraci se od té doby řídí při své činnosti Komise, agentury EU i členské státy. Výsledkem bylo vytvoření nové migrační infrastruktury EU, jež zahrnuje právní předpisy, nové systémy pro koordinaci a spolupráci a přímou operativní a finanční podporu ze strany EU. Ačkoli je stále ještě nutno obsáhnout některé aspekty, pokrok, jehož bylo dosaženo v několika posledních letech, není zanedbatelný.

Hlavní pokrok dosažený při plnění evropského programu pro migraci

- **Počet nedovolených překročení hranice** do EU se v roce 2018 snížil na 150 000, což je nejnižší hodnota za posledních pět let. Stojí za tím inovativní přístupy k partnerství se třetími zeměmi, jako je **prohlášení EU a Turecka** z března 2016.
- Opatření EU pomáhají **zachraňovat životy**: od roku 2015 bylo zachráněno téměř 760 000 životů na moři a v nigerské poušti bylo zachráněno víc než 23 000 migrantů.
- EU projevila členským státům, které jsou pod největším tlakem, **hmatatelnou a rychlou podporu**:
 - **Hotspoty** se osvědčily jako operační model k zajištění rychlé a účinné podpory v klíčových lokalitách. Pět hotspotů funguje v Řecku a čtyři v Itálii;
 - **Interní financování** migrace a problematiky hranic **Evropskou unií** se od počátku krize více než zdvojnásobilo na více než 10 miliard EUR.
 - **V rámci EU** bylo z Itálie a Řecka na základě zvláštních programů přemístěno 34 700 osob. Od léta 2018 bylo též přemístěno 1 103 osob v rámci dobrovolných relokací, které Komise koordinuje od ledna 2019.
- Členské státy při ochraně vnějších hranic EU podporuje nová **Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž**, jejíž kapacita by měla být podle druhé fáze probíhající reformy posílena na 10 000 operačních pracovníků stálého útvaru.
- EU zintenzivnila legální způsob **přesídlení** osob, které potřebují mezinárodní ochranu, do členských států, přičemž od roku 2015 bylo přesídleno téměř 63 000 osob.
- EU poskytuje ochranu a podporu milionům uprchlíků ve třetích zemích:
 - **Nástroj pro uprchlíky v Turecku** přináší konkrétní výsledky: v Turecku v současnosti funguje 90 projektů, z nichž je každodenně poskytována podpora téměř 1,7 milionu uprchlíků a jsou budovány nové školy a nemocnice.
 - V rámci **regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii** funguje více než 75 projektů, z nichž je syrským uprchlíkům, vnitřně vysídleným osobám a hostitelským společenstvím v celém regionu poskytována podpora v oblasti zdravotnictví, vzdělávání, živobytí a socioekonomických záležitostí.
 - Činnost na pomoc osobám, které byly vystaveny otřesným podmínkám v **Libyi**, zahrnovala od roku 2017 evakuaci více než 4 000 osob i dobrovolný návrat více než 49 000 osob; jednalo se o model inovativního partnerství pracovní skupiny Africké unie, Evropské unie a Organizace spojených národů.

– Konkrétní výsledky přináší 210 projektů ve 26 zemích v rámci **svěřenského fondu EU pro Afriku**, a to včetně základní podpory více než 5 milionům zranitelných osob.

- Opatření k rozbití **převaděčských** sítí na všech trasách včetně činnosti v Nigeru vede k významnému snížení počtu migrantů přicházejících do Libye z jihu.
- S 23 zeměmi původu a tranzitu byly uzavřeny formální dohody o zpětném přebírání osob či praktická ujednání k navracení a zpětnému přebírání osob, přičemž EU se zvláště zasazuje o účinné navracení.

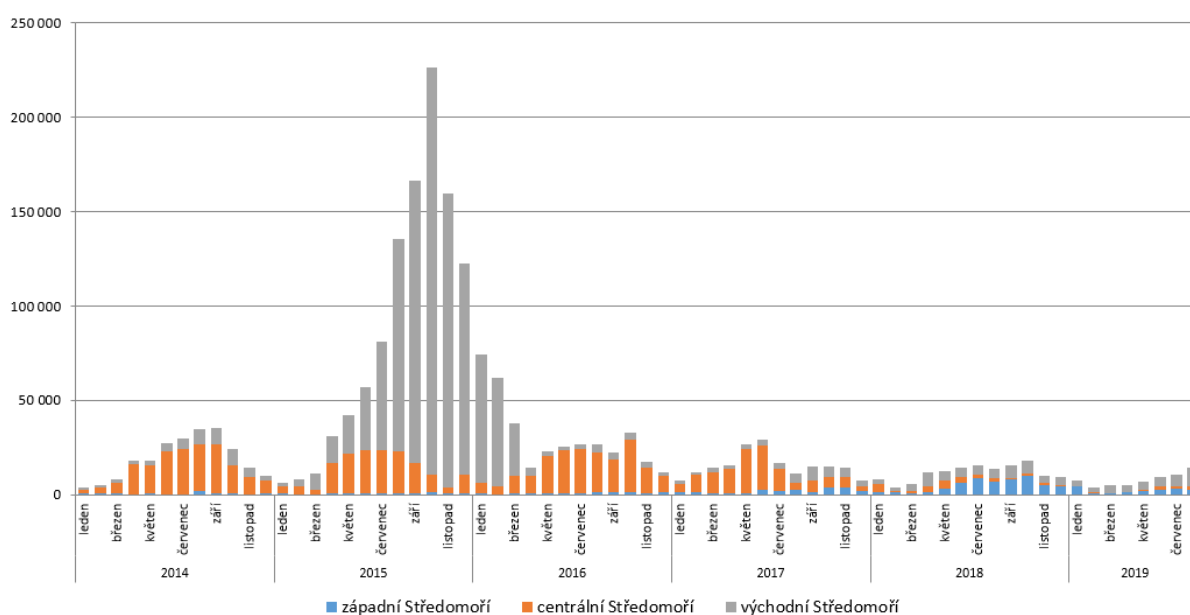
Zapotřebí je nicméně další práce. EU má silnější systémy pro kontrolu svých hranic a dokáže nyní rychle zajistit potřebnou finanční a operační podporu členským státům, které jsou pod tlakem. Má k dispozici nové způsoby podpory zranitelných osob a alternativní, bezpečné a legální cesty do Evropy pro ty, kteří potřebují ochranu. Těsněji než kdy dříve spolupracuje na řízení migrace s partnerskými zeměmi mimo Evropu. Za použití těchto stavebních kamenů je nyní třeba dokončit udržitelný systém, který by zajistil účinné a humánní řízení migrace a byl schopen obstát při řešení výzev, kterým pravděpodobně v budoucnu budeme čelit, přinejmenším tím, že dojde k vytvoření řádného rámce pro společný evropský azylový systém, který by byl řízen odpovědně a spravedlivě. K tomu bude zapotřebí dalšího přeshraničního úsilí, přičemž problematika migrace bude i nadále figurovat v popředí politické agendy v příštích letech.

Tato zpráva bude podkladem pro jednání na zasedání Evropské rady v říjnu 2019. Bilancuje klíčové prvky reakce EU od roku 2015 a zaměřuje se na kroky, které EU učinila od poslední zprávy o pokroku z března 2019¹. Tato zpráva určila řadu okamžitých klíčových kroků, které jsou zapotřebí pro opatření, zejména na středomořských trasách, a identifikovala pokrok dosažený na probíhající konsolidaci souboru nástrojů EU v oblasti migrace, hranic a azylu.

2. SITUACE NA HLAVNÍCH MIGRAČNÍCH TRASÁCH

Celkově se situace v oblasti migrace na všech trasách vrátila na úroveň před krizí – v září 2019 byly příchody osob o zhruba 90 % méně četné než v září 2015. Situace je však i nadále nestabilní. Během prvních osmi měsíců roku 2019 bylo na vnějších hranicích EU odhaleno přibližně 70 800 případů nelegálního překročení hranice. K 7. říjnu 2019 se navíc uvádělo, že při přechodu Středozemního moře zahynulo či je pohřešováno téměř 1 100 migrantů.

Počet nelegálních překročení hranice na třech hlavních trasách

¹ COM(2019) 126 final.

Tlak na **vnitrostátní** azylové systémy se ustálil na měsíčním průměru přibližně 54 000 žádostí o azyl v roce 2019 v EU+, což je podstatně méně než v letech kulminace zájmu (v období 2015–2016 bylo měsíčně podáno více než 100 000 žádostí), ovšem stále více než v období před krizí².

Trasa přes východní Středomoří

V nedávné době došlo k výraznému nárůstu počtu příchozích osob na řecké ostrovy. Od počátku roku 2019 do 6. října bylo v **Řecku** zaznamenáno více než 47 500 příchozích osob (trasy po moři a po pevnině), což oproti stejnému období roku 2018 představuje nárůst o 29 %. Většina tohoto nárůstu je dána počtem příchozích osob na ostrovy v Egejském moři, přičemž od června došlo k zintenzivnění tempa těchto příchodů; počet příchozích přes pozemní hranici je v roce 2019 o 27 % nižší než ve stejném období roku 2018. V červenci, srpnu a září 2019 byly zaznamenány nejvyšší měsíční počty příchozích osob od vstupu prohlášení EU a Turecka v platnost. Výsledkem je další zhoršení podmínek na ostrovech v Egejském moři, kde je situace stále náročnější, neboť k 6. říjnu je v hotspotech určených pro nejvýše zhruba 8 000 lidí přítomno více než 31 000 osob – a to i navzdory 20 000 osobám přemístěným na pevninu v tomto roce. Počet osob navrácených do Turecka podle prohlášení EU a Turecka klesl na nejnižší úroveň od roku 2016. Mezi osobami přicházejícími na ostrovy v Egejském moři jsou nejvíce zastoupeni afgánští státní příslušníci, kteří se na celkovém počtu příchozích osob v roce 2019 podílejí ze 41 %. U přechodů pozemní hranice převažují v roce 2019 turečtí státní příslušníci a tvoří zhruba tři čtvrtiny příchozích.

Nárůstu počtu příchozích osob je v roce 2019 vystaven **Kypr**, který v současné době eviduje nejvyšší počet příchozích osob na obyvatele v EU. K 29. září bylo ve vládou kontrolovaných oblastech Kypru po překročení demarkační linie nahlášeno více než 5 700 příchozích osob. Zaznamenán byl i mnohem menší počet příchozích osob lodí přímo z Libanonu³.

Západobalkánská trasa

Poté, co se počet nelegálních migrantů odhalených na této trase snížil od roku 2017 do roku 2018 na polovinu, došlo v roce 2019 v celém regionu západního Balkánu k nárůstu počtu nedovolených překročení hranice. Od ledna do srpna bylo zaznamenáno více než 6 600⁴ nelegálních příchodů osob do EU. Nejpočetněji byli zastoupeni afgánští státní příslušníci, kteří se na celkovém počtu podíleli z více než poloviny. V posledních měsících byla Bosna a Hercegovina vystavena situaci, kdy do ní týdně přicházelo až 900 osob. I přes toto zvýšení počtu nelegálních příchodů osob západobalkánskou trasou situace zdaleka nedosahuje stavu, který nastal v letech 2015 a 2016.

Trasa přes centrální Středomoří

Počet nelegálních příchodů osob na trase přes centrální Středomoří celkově zůstává na nízké úrovni, a to i přes značný nárůst počtu příchozích na **Maltu** v roce 2019, kam do 6. října dorazilo na 2 800 osob, což je téměř trojnásobné zvýšení oproti stejnému období roku 2018.

Počet příchozích do Itálie a na Maltu čítá k 6. říjnu 2019 dohromady něco málo pod 11 000 osob, což je více než 52% snížení oproti stejnému období loňského roku. Počty příchozích osob do **Itálie** činí k 6. říjnu 2019 necelých 8 000 osob, což je zhruba o dvě třetiny méně než ve stejném období roku 2018. Hlavní zemí odjezdu do Itálie je v roce 2019 stále Tunisko, následované Libyí. Libyjská pobřežní stráž nadále zadržuje a zachraňuje velký počet osob na moři – v roce 2019 bylo dosud takto nahlášeno více než 7 100 osob (v roce 2018 jich bylo

² EU+ se rozumí všech 28 členských států plus Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

³ K 29. září to bylo 71 osob.

⁴ <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>.

celkem přibližně 15 000). Největší skupinou státních příslušníků jednoho státu přicházejících do Itálie v roce 2019 jsou Tunisané, kteří se na celkovém počtu příchozích podílejí z 28 %.

Trasa přes západní Středomoří / Atlantik

Největší počet nelegálních příchodů do EU čítající takřka 64 300 osob zaznamenalo **Španělsko** v roce 2018, ovšem od února 2019 se ve srovnání s rokem 2018 měsíční počty příchozích výrazně snížily. Celkový počet příchozích osob do Španělska činil do začátku října 2019 přibližně 23 600, což představuje 47% pokles oproti stejnému období v roce 2018. Lze to hlavně přičíst investicím do vztahů mezi EU a Marokem, včetně významné finanční podpory EU na správu hranic a boj proti nelegální migraci. Tyto kroky marocké vlády pomohly posílit hraniční kontroly a boj pro převaděčům migrantů.

V roce 2019 je prozatím hlavní zemí původu nelegálních migrantů přicházejících do Španělska Maroko, z něhož pochází přibližně 30 % jejich celkového počtu, následované Guineou, Mali, Pobřežím slonoviny a Alžírskem. Převážná většina nelegálních migrantů přicházejících do Španělska odjížděla z Maroka, ačkoli v nedávné době se mírně zvýšil i počet odjezdů z Alžírska.

Situace v oblasti azylu

V prvních devíti měsících roku 2019 bylo v EU+ podáno téměř 500 000 žádostí (ve srovnání s téměř 497 000 ve stejném období roku 2018). Hlavními přijímajícími zeměmi v roce 2019 byly doposud Německo, Francie, Španělsko, Řecko a Spojené království, do kterých zamířilo více než 72 % z celkového počtu osob. V roce 2018 byly hlavními zeměmi původu Sýrie, Afghánistán a Irák, zatímco v roce 2019 to doposud byly Afghánistán, Sýrie a Venezuela. V první polovině roku 2019 bylo v EU+ vydáno 96 800 kladných rozhodnutí⁵. Míra uznání prvoinstančních rozhodnutí vydaných v období od února do července 2019 činila 34 %⁶.

Tento značný počet žádostí je způsoben zohledněním žádostí podaných v důsledku druhotného pohybu osob, tzn. zaznamenaných žádostí o azyl, které podaly osoby, které již byly zaevidovány v jiném členském státě. Ačkoli se posuzování druhotných pohybů v současné době opírá zejména o údaje, které podávají informace výhradně o žádostech, a nikoli osobách – a jedna osoba by mohla podat žádosti v několika členských státech – v průběhu prvních devíti měsíců roku 2019 bylo v databázi Eurodac zaznamenáno více než 280 000 těchto cizích shod z různých zemí. Faktem je, že ačkoli hlavní země prvního vstupu jako Itálie a Řecko mají nejvyšší počet již existujících záznamů, hlavními cílovými zeměmi druhotného pohybu s největším počtem zaevidovaných shod zůstávají Francie a Německo.

3. PODPORA EU URČENÁ ČLENSKÝM STÁTŮM A ČINNOST NA HLAVNÍCH TRASÁCH

• Trasa přes východní Středomoří

Prohlášení EU a Turecka z března 2016 a nástroj pro uprchlíky v Turecku

Turecko je pro EU klíčovým partnerem, a to i pokud jde o řízení migrace ve východním Středomoří. Prohlášení EU a Turecka hraje od března 2016 klíčovou úlohu při zajišťování účinného a společného řešení problému migrace ve východním Středomoří ze strany EU a Turecka. Prohlášení EU a Turecka dále přináší konkrétní výsledky při omezování nelegálního a nebezpečného překračování hranic a při záchraně životů v Egejském moři. I když se počty příchozích osob do Řecka po moři a po pevnině v druhé polovině roku 2019 zvýšily, jsou nesrovnatelné s počtem příchozích zaznamenaným v roce 2015. Neméně důležité je i to, že na

⁵ Source: Eurostat.

⁶ <https://www.easo.europa.eu/latest-asylum-trends>.

základě prohlášení je širokou měrou poskytována podpora syrským uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku a umožněno bezpečné přesídlení Syřanů z Turecka do Evropy.

V Turecku pobývá největší počet uprchlíků na světě – zhruba 4 miliony lidí⁷ — a pomoc EU poskytuje životně důležitou podporu lidem v nouzi prostřednictvím **nástroje pro uprchlíky v Turecku** spravujícího prostředky v hodnotě 6 miliard EUR. Z prostředků EU je v současné době podporováno 90 probíhajících projektů, přičemž v roce 2020 bude zahájeno dalších 30 projektů. V rámci nástroje se uplatňuje inovativní přístup, při němž se členské státy a Turecko plně podílejí na zacílení projektů a používají se urychlené postupy pro spěšnou realizaci⁸. Řada projektů bude zdrojem podpory až do období 2024–25. Nástroj rychle reagoval na základní potřeby a je zřejmé, že mnohé z těchto potřeb zůstanou aktuálními i v blízké budoucnosti.

Nástroj pro uprchlíky v Turecku: probíhající klíčová opatření

- Téměř 1,7 milionu Syřanů dostává podporu na základní každodenní potřeby.
- Více než půl milionu dětí z řad uprchlíků dostává podporu, aby mohly chodit do školy.
- Bylo zaměstnáno 4 500 učitelů turečtiny, aby zajistili výuku tohoto jazyka pro více než 250 000 dětí.
- Pokračuje očkovací program, v jehož rámci bylo dosud proočkováno 650 000 kojenců.
- Pro téměř 40 000 dětí byla zajištěna doprava do školy.
- Proběhlo již zhruba 1,5 milionu předporodních konzultací.
- Uskutečnilo se již přibližně 8,1 milionu konzultací v rámci primární zdravotní péče.
- Probíhá výstavba 180 škol a jsou poskytovány služby ve 179 zdravotnických zařízeních pro migranty.

Do dnešního dne bylo v rámci nástroje přiděleno 97 % finančních prostředků (do konce roku 2019 se očekává rozdělení celé částky 6 miliard EUR), přičemž dosud byly vyplaceny takřka 3 miliardy EUR⁹. Mezi projekty, které mají být zahájeny počátkem roku 2020, bude patřit trvalá podpora přístupu ke zdravotní péči a vzdělávání pro uprchlíky, infrastruktura pro nakládání s odpady a vodohospodářství a pomoc uprchlíkům při začleňování na trhu práce a získávání pracovních příležitostí.

Turecko se dnes potýká s **rostoucím migračním tlakem**, neboť v širším regionu přetrvává nestabilita. Počet nelegálních migrantů zadržených tureckými orgány v roce 2019 se zatím blíží počtu 270 000¹⁰. Došlo zejména k nárůstu počtu nelegálně příchozích afghánských státních příslušníků zadržených v Turecku. Turecko v květnu 2019 oznámilo, že do konce roku zamýšlí vrátit do domovské země přibližně 100 000 afghánských státních příslušníků, a snaží se s afghánskou vládou dohodnout na počtu a četnosti navracení. Úkol, jímž je přijímání syrských uprchlíků v situaci dlouhodobého vysídlení v Turecku, by byl problematický pro kteroukoli zemi a zaslouží si nezbytnou podporu.

⁷ Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky pobývá v Turecku více než 3,6 milionu syrských uprchlíků, jakož i přibližně 360 000 uprchlíků a žadatelů o azyl ze zemí mimo Sýrii, zejména z Afghánistánu, Iráku a Íránu (<http://reporting.unhcr.org/node/2544?y=2019#year>).

⁸ Ve své zprávě o nástroji pro uprchlíky v Turecku Evropský účetní dvůr zjistil, že v problematické situaci nástroj rychle uvolnil nasmlouvané finanční prostředky až pětikrát rychleji než v případě tradiční pomoci v Turecku v rámci nástroje předstupní pomoci.

⁹ Dosud bylo vyčleněno 5,8 miliardy EUR (2,23 miliardy EUR na humanitární pomoc a 3,57 miliardy EUR na nehumanitární pomoc), na něž byly uzavřeny smlouvy ve výši 4,2 miliardy EUR a vyplaceno bylo 2,57 miliardy EUR.

¹⁰ Podle tureckého generálního ředitelství pro řízení migrace.

Řešení migračních trendů na východní trase

EU podporuje od roku 2016 politický dialog mezi Afghánistánem, Pákistánem a Íránem s cílem nalézt trvalá řešení pro afghánské uprchlíky v hostitelských zemích. Toto úsilí doplňuje finanční pomoc ve výši 300 milionů EUR na pomoc Afghánistánu, Bangladéši, Pákistánu, Íránu a Iráku¹¹. Cílem je podpořit migranty, uprchlíky, vnitřně vysídlené osoby a navracené osoby i hostitelské komunity a pomoci veřejným orgánům při řízení migrace a udržitelném opětovném začleňování navracených osob. Například v Afghánistánu tato podpora doposud pomohla téměř 10 000 domácnostem, které čítaly 70 000 osob, s rozvojem komunit, odbornou přípravou a stimulováním malých podniků. Podpora je též poskytována afghánským státním příslušníkům v Íránu a Pákistánu, například 45 000 afghánských uprchlíků má nyní přístup ke zdravotnímu pojištění v Íránu.

Od léta roku 2018 rozšířila EU na základě společného dalšího postupu EU a Afghánistánu v oblasti migrace svou pomoc po příjezdu i na další osoby mimo navracené osoby, aby zahrnovala i afghánské státní příslušníky, kteří byli navraceni Tureckem. Od té doby EU pomohla více než 15 000 navracených osob z Turecka do Afghánistánu a poskytla jim poradenství, lékařskou pomoc, dočasné ubytování, peněžitou pomoc a další přepravu do jejich konečného místa určení.

Na základě prohlášení se Turecko zavázalo předcházet nárůstu **nelegálních migračních toků** na nových námořních či pozemních trasách, které se ukázaly jako problematické, jak ukazuje nedávno zvýšený počet příchozích osob v Řecku a na Kypru, a předtím na pozemní hranici s Bulharskem a Řeckem.

Navracení všech nových nelegálních migrantů z Řecka do Turecka na základě prohlášení představuje trvalou výzvu. Řecku se v rámci prohlášení podařilo vrátit pouze 1 908 migrantů, přičemž se tempo zpomalilo a v letošním roce bylo navraceno přibližně 100 osob. To je hlavní překážka pokroku, která rovněž souvisí s dlouhými azylovými řízeními, jak v současné době v Řecku fungují. Komise pokračuje ve svém úsilí o podporu jak přesídlování, tak urychlení návratů. Zlepšení vyřizování žádostí o azyl jak na pevnině, tak na ostrovech by významně přispělo k rychlejšímu navracení osob.

Přesídlení syrských uprchlíků do členských států EU na základě prohlášení bylo jasným úspěchem, neboť od dubna 2016 bylo do 18 členských států přesídleno více než 25 000 osob, které potřebují mezinárodní ochranu. Toto úsilí by mělo pokračovat a Komise bude i nadále plnit svou podpůrnou úlohu. Komise vyzvala k aktivaci dobrovolného programu přijímání osob z humanitárních důvodů s Tureckem¹², který by podpořil provádění prohlášení EU a Turecka a dále prokázal, že EU stojí za svým závazkem.

Prohlášení EU a Turecka rovněž zahrnovalo širokou škálu dalších klíčových otázek ve vztazích mezi EU a Tureckem. Jednou z oblastí, v níž došlo k dalšímu vývoji, je **uvolnění vízového režimu**. Kritérium týkající se bezpečnosti dokumentů bylo od březnové zprávy dokončeno, a tak z celkového počtu 72 referenčních kritérií zbývá nyní vyřešit šest. Turecko se v září 2019 přihlásilo opět ke svému úsilí o splnění těchto kritérií. Komise nadále vybízí Turecko k co nejrychlejšímu splnění všech kritérií, jež v kontextu plánu na uvolnění vízového režimu dosud nebyla dosažena.

K zajištění úplného a trvalého provádění prohlášení EU a Turecka je však zapotřebí soustavné úsilí a politické odhodlání všech stran. Nedávné politické kontakty zdůraznily, že Komise

¹¹ Zvláštní opatření v oblasti migrace a vysídlení v Asii a na Blízkém východě přijatá v letech 2016 a 2017.

¹² Dobrovolný program přijímání osob z humanitárních důvodů je dalším programem přesídlování plánovaným na základě prohlášení EU a Turecka. Standardní operační postupy pro tento program schválily jak Turecko, tak členské státy EU v roce 2017. Podle prohlášení EU a Turecka bude dobrovolný program aktivován, jakmile skončí nelegální překračování hranic mezi Tureckem a EU, nebo se alespoň počet těchto případů podstatně a udržitelně sníží.

bude i nadále pracovat na řešení těchto otázek, jakož i případných dalších kroků a výzev¹³. Stejně jako podporou pro uprchlíky v Turecku pomáhá EU Turecku prostřednictvím pravidelné předvstupní pomoci s cílem dále zvýšit schopnost orgánů řídit nelegální migraci do Turecka a dále do EU. To zahrnuje podporu dobrovolného návratu z Turecka a programy opětovného začlenění a pomoc s integrovanou správou hranic. Nyní probíhají jednání mezi Komisí a Tureckem o další přímé podpoře řízení migrace v tomto roce.

EU zaujímá přední místo v humanitární reakci na potřeby způsobené krizí v Sýrii, přičemž v letech 2014 až 2019 poskytla humanitární pomoc Sýrii a regionu ve výši 1,6 miliardy EUR. Jen v roce 2019 vyčlenila EU 170 milionů EUR na poskytování mnohaodvětvové pomoci zaměřené na záchranu životů a určené zranitelným osobám uvnitř Sýrie bez ohledu na to, kde se nacházejí. V roce 2018 se humanitární pomoc EU dostala k přibližně 9 milionům příjemců v Sýrii.

Regionální svěřenský fond EU zřízený v reakci na krizi v Sýrii

Regionální svěřenský fond EU zřízený v reakci na krizi v Sýrii sdružuje příspěvky 22 členských států, Turecka a rozpočtu EU na podporu hostitelských komunit, uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v Jordánsku, Libanonu, Turecku a Iráku. Od svého vzniku v roce 2014 se vyvinul z poskytování pomoci na rychlou obnovu, která se zabývala základními potřebami, na podporu hostitelských zemí při posilování vnitrostátních systémů a infrastruktury, jakož i na podporu v otázce soběstačnosti a odolnosti uprchlíků. Programy v celkové výši více než 1,6 miliardy EUR ve více než 75 projektech se zaměřují na oblasti, jako je vzdělávání, obživa, zdraví a socioekonomická podpora. V červnu 2019 byl schválen další balíček ve výši 100 milionů EUR zaměřený na vysokoškolské vzdělávání, odolnost a ochranu v Libanonu, Jordánsku a Iráku.

Řada programů na podporu uprchlíků a hostitelských komunit v **Jordánsku** a **Libanonu** dosahuje od začátku krize v Sýrii v roce 2011 téměř 4 miliard EUR. V roce 2018 lze mezi výsledky zařadit přístup k základnímu vzdělání pro téměř 290 000 dětí z řad uprchlíků v Jordánsku a Libanonu, přístup ke zdravotnickým službám v Libanonu pro 375 000 osob a téměř 143 000 uprchlíků, kteří dostávají měsíční transfery na pokrytí svých základních potřeb v Jordánsku.

V březnu 2019 spolupřádala EU třetí konferenci o podpoře budoucnosti Sýrie a celého regionu („*Supporting the Future of Syria and the Region*“). Mezinárodní společenství a země, které hostí uprchlíky, znovu potvrdily svůj závazek podporovat miliony osob postižených konfliktem, jakož i země a komunity, které je hostí, včetně Libanonu, Jordánska a Turecka. Mezinárodní společenství pro rok 2019 přislíbilo více než 6,2 miliardy EUR (92 % této částky již bylo poskytnuto) a dalších 2,1 miliardy EUR na rok 2020 a dále. Více než 80 % těchto závazků učinily EU a její členské státy. Mezinárodní finanční instituce a dárci rovněž oznámili půjčky ve výši 18,5 miliardy EUR na rok 2019 a dále.

Podpora pro Řecko a Kypr

Předchozí zprávy o pokroku zdůraznily naléhavou potřebu dalšího pokroku v **Řecku**. Zvýšený počet příchozích osob od léta opět ukázal, že je třeba jednat. Nejzjevnější je tato potřeba v oblasti zlepšení podmínek přijímání na řeckých ostrovech a podstatného urychlení navrácení z Řecka na základě prohlášení EU a Turecka. Byly podniknuty první kroky v podobě nových vnitrostátních strategií pro přijímání migrantů a pro nezletilé osoby bez doprovodu, přičemž se vláda rovněž zavázala k přezkumu aspektů právního rámce pro azyl s cílem urychlit vyřizování a zvýšit počet návratů. Náročné podmínky způsobené zvýšením počtu příchozích

¹³ Například návštěva komisaře Avramopoule a německého ministra vnitra Seehofera v Turecku a Řecku ve dnech 3. a 4. října 2019.

a nástupem zimy však zdůrazňují potřebu přijmout naléhavá opatření. Komise a příslušné agentury EU poskytují Řecku veškerou možnou podporu k urychlení nezbytné práce.

Od roku 2015 EU pokračovala v pomoci Řecku formou finanční podpory činící více než 2,2 miliardy EUR¹⁴. Zahrnuje 8 milionů EUR poskytnutých v září 2019 na dva projekty Mezinárodní organizace pro migraci s cílem zlepšit podmínky pro ochranu a přijímání nezletilých osob bez doprovodu a posílit bezpečnost na pevnině. V průběhu roku 2019 poskytoval program pomoci při mimořádných událostech v oblasti integrace a ubytování (ESTIA), který provádí Agentura OSN pro uprchlíky (UNHCR), i nadále pronájem více než 25 000 žadatelům o azyl a uprchlíkům, jakož i měsíční příspěvek v hotovosti pro více než 72 000 osob. EU rovněž financovala činnost Mezinárodní organizace pro migraci a Dětského fondu OSN za účelem poskytnutí podpory na místě v přijímacích zařízeních na pevnině¹⁵. Agentury EU hrají významnou úlohu, avšak činnost Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu a Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž je závislá na zajištění odborníků z členských států. Chybějící počty příslibených odborníků způsobily přetrvávající nedostatek na místě, což vedlo ke snížení účinnosti operací. Komise nadto podporuje řadu probíhajících programů řízených řeckými orgány, jejichž cílem je překlenout stávající nedostatky v právní pomoci, lékařské péči a tlumočení jak na ostrovech, tak na pevnině.

Finanční prostředky EU pro **Kypr** dosáhly od roku 2014 téměř 100 milionů EUR¹⁶, včetně více než 4 milionů EUR na pomoc při mimořádných událostech. Dochází také k vysílání odborníků z členských států a zvýšený tlak na Kypr vybízí k tomu, aby se tyto závazky zvýšily. Kypr ve spolupráci s EU vypracoval komplexní akční plán pro účinné řízení migrace, jehož provádění pokračuje s finanční a operační podporou Komise a agentur EU.

Komise i nadále podporuje činnosti, které by mohly vést k hmatatelné solidaritě i ve východním Středomoří. Žádosti o pomoc prostřednictvím relokace z Kypru a Řecka vyžadují včasnou reakci členských států. Komise bude toto úsilí dle potřeb nadále podporovat, a to i prostřednictvím finanční podpory z rozpočtu EU, která může být dána k dispozici členským státům, které provádí relokace dobrovolně¹⁷.

• **Západobalkánská trasa**

Zemím západního Balkánu bylo od počátku krize v roce 2015 poskytnuto 141 milionů EUR pomoci EU na bezprostřední řešení uprchlické a migrační krize¹⁸. Podpora byla poskytnuta ze strany agentur EU a členských států rovněž v podobě odborných znalostí, přičemž se kladl silný důraz na provádění norem a standardů EU do vnitrostátní migrační politiky a právních rámců. 48 vyslaných příslušníků pohraniční stráže bylo nasazeno v Srbsku a 146 v Severní Makedonii. I když tato opatření pomohla vybudovat silnější systémy řízení migrace, azylu a správy hranic, zůstávají vnitrostátní správní kapacity omezené a často se potýkají s problémem nových migračních toků.

¹⁴ Podpora z Azylového, migračního a integračního fondu, Fondu pro vnitřní bezpečnost a nástroje pro mimořádnou podporu. Aktivace nástroje pro mimořádnou podporu, který poskytoval podporu při řešení humanitárních potřeb migrantů a uprchlíků, kteří uvízli v Řecku, skončila v březnu 2019. Za tři roky bylo celkem poskytnuto více než 643 milionů EUR. Financování některých činností, například zvláštních míst pro nezletilé osoby bez doprovodu a zdravotní péče, bylo předáno řeckým orgánům.

¹⁵ Spadá sem například přístup ke zdravotní péči a neformálnímu vzdělávání, zvláštní bezpečné zóny pro nezletilé osoby bez doprovodu a školení operačních pracovníků.

¹⁶ Téměř 40 milionů EUR v rámci Azylového, migračního a integračního fondu (například na přijímání) a téměř 52 milionů EUR v rámci Fondu pro vnitřní bezpečnost na podporu vízové politiky, ochrany hranic a policejní spolupráce.

¹⁷ Členské státy, které se na relokacích podílejí, by mohly obdržet jednorázovou částku ve výši 6 000 EUR na žadatele, s použitím pozměněného článku 18 nařízení č. 516/2014 o Azylovém, migračním a integračním fondu.

¹⁸ Vedle toho bylo na podporu partnerských zemí západního Balkánu v oblasti migrace od roku 2007 poskytnuto 216,1 milionu EUR z pravidelné finanční pomoci v rámci nástroje předvstupní pomoci.

Bosna a Hercegovina byla vystavena výraznému nárůstu počtu přichozích osob. Z odhadů vyplývá, že od ledna 2018 vstoupilo do země přes 45 000 uprchlíků a migrantů. Tím vznikla závažná výzva čítající v současnosti přibližně 3 300 osob, které jsou v současnosti ubytovány v oficiálních zařízeních. Od roku 2018 Komise spolupracuje s partnery a orgány v oblasti humanitární pomoci na pokrytí základních potřeb uprchlíků a migrantů a pomáhá zemi posílit její kapacitu řízení migrace, na což vyčlenila 34 milionů EUR dalších finančních prostředků EU. Jedná se o podporu dočasných přijímacích středisek a přístupu k potravinám, základním službám a ochraně pro nejzranitelnější osoby, přičemž této pomoci využívá více než 3 500 osob.

Vzhledem k blížící se zimě musí orgány Bosny a Hercegoviny urychleně identifikovat vhodná ubytovací zařízení pro uprchlíky a migranty, kteří v zemi uvízli. EU je připravena pomáhat s financováním těchto dodatečných zařízení, pokud dodržují mezinárodně uznávané normy, jakož i s podporou nejvíce postižených místních komunit.

- **Trasa přes centrální Středomoří**

Libye a mechanismus nouzového tranzitu

Vázným problémem zůstává situace v **Libyi**. Obrisy opatření EU na ochranu vnitřně vysídlených osob v Libyi, uprchlíků a migrantů vzešly z činnosti pracovní skupiny Africké unie, Evropské unie a Organizace spojených národů. Po násilném konfliktu, který v dubnu 2019 vypukl v Tripolisu a v jeho okolí, přispěla pracovní skupina k urychlení evakuace uprchlíků a migrantů ze zajišťovacích zařízení nacházejících se poblíž frontové linie a v rámci možnosti k pomoci nalézt bezpečí pro tyto osoby mimo Libyi.

Konflikt v Tripolisu a v jeho okolí vedl k úmrtí a zranění stovek civilistů a více než 150 000 jich bylo nuceno opustit své domovy. Od té doby nebylo zabezpečeno trvalé příměří a navzdory krokům směrem k politickému urovnání je situace i nadále nestabilní.

Tento konflikt měl zvláštní dopad na migranty a uprchlíky, zejména na téměř 3 300 osob v zajišťovacích zařízeních v oblastech zasažených konfliktem. V jednom z těchto středisek, v zajišťovacím zařízení v Tadžuru, přišlo o život v důsledku leteckých útoků více než 50 osob. Po svém propuštění našlo 482 zbývajících uprchlíků a migrantů útočiště v **zařízení UNHCR pro shromažďování a odjezdy migrantů** v Tripolisu. Vzhledem ke zvýšenému počtu přichozích osob překračuje zařízení svou běžnou kapacitu, v důsledku čehož tam nebylo možné ze zajišťovacích zařízení přemístit značný počet zranitelných osob.

Navzdory bezpečnostní situaci pokračují rozsáhlé programy spolupráce EU v Libyi (celkem 467 milionů EUR) a v červenci byly v rámci svěrenského fondu EU pro Afriku přijaty programy nové¹⁹. Ze strany EU byla urychlena **podpora zranitelných osob** postižených konfliktem. To zahrnuje přímou pomoc při mimořádných událostech a také ochranu, jako je lékařská nebo psychosociální pomoc, a to i v místech vylodění a v zajišťovacích zařízeních v Libyi, pokud je do nich umožněn přístup. Uprchlíkům a zranitelným migrantům bylo ve formě mimořádné pomoci rozděleno zhruba 185 000 nepotravinových položek a hygienických potřeb a byla jim poskytnuta lékařská pomoc. Na konci září se do Tripolisu mohl vrátit hlavní tým mise EU pro integrovanou pomoc při správě hranic v Libyi, který ve své činnosti pokračoval z Tunisu.

Evakuace osob z Libye byla životně důležitá. Od září 2017 bylo evakuováno přes 4 000 osob, z čehož kolem 3 000 osob do **mechanismu UNHCR nouzového tranzitu** (dále jen „mechanismus nouzového tranzitu“) v Nigeru financovaného EU. Tyto evakuace do

¹⁹ Tyto programy posílí probíhající opatření na ochranu a pomoc uprchlíkům a zranitelným migrantům zejména v Libyi s cílem zlepšit životní podmínky a odolnost Libyjců a podpořit hospodářské příležitosti, migraci pracovních sil a mobilitu v zemích severní Afriky.

mechanismu nouzového tranzitu byly rovněž doplněny přímou evakuací do Itálie (808 osob) a do nouzového tranzitního střediska v Rumunsku (303 osob). Z osob evakuovaných do Nigeru bylo doposud přesídleno 1 856²⁰. Nigerské zařízení je nyní doplněno o nový mechanismus nouzového tranzitu ve Rwandě, přičemž Rwanda dosud souhlasila, že v jakémkoli okamžiku přijme nanejvýše 500 osob. V posledních týdnech bylo evakuováno do Rwandy téměř 200 osob s tím, že další evakuace jsou naplánovány na nejbližší měsíce. Nyní se dokončuje nový balíček podpory EU pro mechanismus nouzového tranzitu ve Rwandě.

Nigerské orgány zároveň snížily strop pro operace mechanismu nouzového tranzitu na jeho předchozí úroveň, a v důsledku toho nemusí být ve zbývající části tohoto roku schopny provést další evakuace. Hlavním důvodem tohoto kroku je pomalé tempo přesídlování. Je proto nanejvýše důležité, aby členské státy zvýšily rozsah a zrychlily tempo přesídlování z mechanismů nouzového tranzitu.

Dalším klíčovým opatřením je spolupráce EU v oblasti **dobrovolného návratu**. Společná akce s Mezinárodní organizací pro migraci v rámci svěřenského fondu pro Afriku od listopadu 2015 zásadním způsobem podpořila návrat více než 49 000 migrantů z Libye²¹ a více než 76 000 navraceným osobám poskytla pomoc po příjezdu a pomoc při opětovném začlenění v jejich zemích původu. V rámci této činnosti se rovněž napomohlo k záchraně více než 23 000 migrantů v nigerské poušti.

Za účelem řešení těchto probíhajících výzev se na okraji zasedání Valného shromáždění OSN sešla pracovní skupina Africké unie, Evropské unie a Organizace spojených národů na politické úrovni s cílem řešit situaci migrantů a uprchlíků v Libyi a stanovila do budoucna řadu společných priorit²². Patří k nim podpora vysídlených osob v Libyi a úsilí Mezinárodní organizace pro migraci o registraci, jakož i vypracování dalších evakuačních možností a tlak na ukončení stávajícího systému svévolného zadržování. Další oblasti zahrnovaly posílená opatření pro opětovné začlenění a komunikaci za účelem odrazení od nebezpečných cest.

Podpora Itálie a Malty

Itálii podporuje EU od roku 2014 téměř 1 miliardou EUR na azyl, migraci, bezpečnost a správu hranic²³. V červenci 2019 poskytla EU italskému ministerstvu vnitra a UNHCR mimořádnou pomoc ve výši 0,7 milionu EUR na podporu humanitární evakuace přibližně 450 osob z Libye a Nigeru do Itálie. Dalším aktuálním příkladem je projekt v hodnotě 30 milionů EUR v pěti italských regionech, který se zabývá využíváním migrujících pracovníků v zemědělství a přispívá k začlenění migrantů na běžný trh práce. Podpora je rovněž poskytována prostřednictvím odborných znalostí agentur EU a členských států s celkem 144 odborníky vyslanými Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž v roce 2019 a 180 odborníky vyslanými Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu. Tyto odborné znalosti jsou i nadále nedílnou součástí příspěvku EU k řízení migrace a připravenosti v centrálním Středomoří, přičemž členské státy musí zachovat požadovanou úroveň nasazení.

Finanční podpora pro **Maltu** od roku 2014 překročila 105 milionů EUR²⁴. Nejvýznamnější podpora EU pro Maltu spočívala v usnadňování relokace vyloděných migrantů a uprchlíků.

²⁰ Přesídlení osob z Libye a mechanismu nouzového tranzitu uskutečnily Belgie, Finsko, Francie, Itálie, Kanada, Německo, Nizozemsko, Norsko, Spojené království, Spojené státy americké, Švédsko a Švýcarsko.

²¹ Celkový počet dobrovolných návratů z Libye, Nigeru, Mali, Mauritánie a Džibutsku se zvýšil na více než 61 000.

²² Společná tisková zpráva na adrese https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/67915/joint-press-release-meeting-joint-au-eu-un-taskforce-address-migrant-and-refugee-situation_en.

²³ Azylový, migrační a integrační fond a Fond pro vnitřní bezpečnost, včetně 275 milionů EUR na pomoc při mimořádných událostech.

²⁴ Tato částka zahrnuje 21 milionů EUR přidělených v rámci Azylového, migračního a integračního fondu a 84 milionů EUR přidělených v rámci vnitrostátních programů Fondu pro vnitřní bezpečnost na období 2014–2020.

Mezinárodní organizaci pro migraci byla poskytnuta mimořádná pomoc ve výši téměř 0,5 milionu EUR s cílem pomoci Maltě s relokací až 500 osob.

Dočasná opatření ohledně vyloštění

Březnová zpráva Komise o pokroku zdůraznila potřebu nalézt strukturovanější dočasné řešení pro vyloštění po pátracích a záchranných operacích.

Události spojené s vyloštěním, včetně akcí nevládních organizací, v centrálním Středomoří jasně ukázaly, že je třeba nalézt evropská řešení pro udržitelný přístup k řízení migrace založená na solidaritě, společné odpovědnosti a dodržování základních práv. Na žádost členských států Komise v průběhu roku koordinovala relokace *ad hoc*²⁵. Tato aktivní koordinace Komise, pokud jde o kroky po vyloštění, pomohla usnadnit rovněž samo vyloštění. Toto úsilí je založeno na solidárním úsilí přijímajících členských států²⁶, které se do těchto procesů zapojily dobrovolně, ale také na podpoře agentur EU, zejména Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, a probíhá za koordinace Komise. Financování ze strany EU rovněž pomohlo podpořit členské státy při vylošťování *ad hoc* a zavedení vhodných postupů pro vyřizování a relokaci migrantů.

Současně Komise aktivně podporuje vypracování dočasných opatření pro vyloštění, dokud nebude dosaženo dohody o dlouhodobém udržitelném systému v rámci reformy evropského azylového systému. V návaznosti na jednání uskutečněná mezi členskými státy byl v červnu představen pracovní dokument předsednictví Rady o pokynech týkajících se „dočasných opatření ohledně vyloštění“. Řada jednání, jež proběhla v červenci v Helsinkách a Paříži, umožnila uspořádat setkání ministrů konané na Maltě dne 23. září. Sešli se na něm ministři z Itálie, Francie, Malty a Německa za účasti finského předsednictví a Komise a stanovili obrysy předvídatelného a strukturálního souboru opatření. Ten byl následně projednán se všemi členskými státy na zasedání Rady pro vnitřní věci dne 8. října, na němž Komise vyzvala, aby se k tomuto solidárnímu úsilí připojilo co nejvíce členských států. V návaznosti na konstruktivní jednání mezi ministry uspořádala Komise technickou diskusi s členskými státy, které se na relokaci podílejí, s cílem projednat stávající postupy a pracovní procesy uplatňované v souvislosti s dobrovolnými relokacemi koordinovanými Komisí a podporovanými agenturami EU. Komise je i nadále odhodlána spolupracovat s členskými státy na udržitelném řešení pro vyloštění, k nimž dochází po pátracích a záchranných akcích ve Středomoří.

Z těchto dočasných opatření vyplývá, že členské státy jsou ochotny zapojit se do konkrétní solidarity, a že by tato opatření mohla sloužit jako inspirace pro řešení migračních toků v jiných částech Středomoří.

• Trasa přes západní Středomoří

Podpora Maroku

Maroko se v posledních letech potýkalo s velkým migračním tlakem, nejen jako tranzitní země, ale i jako země určení. S cílem napomoci řešení této situace činí portfolio spolupráce EU v oblasti migrace v současnosti 238 milionů EUR, včetně podpory ze svěřenského fondu EU pro Afriku. Tato podpora, v úzké spolupráci se Španělskem, významně přispěla ke snížení počtu příchozích osob přes západní Středomoří, k řešení nelegální migrace, rozbití

²⁵ Od 7. října se členské státy podílející se na čtrnácti vylošťovacích akcích koordinovaných Komisí zavázaly přerozdělit 1 187 migrantů, z nichž 368 již bylo relokováno.

²⁶ Od roku 2018 se Belgie, Bulharsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Litva, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Španělsko účastnily alespoň jedné relokace *ad hoc*. Účastnilo se i Norsko.

zločineckých sítí a k podpoře zranitelných osob. Podpora ze strany EU byla zaměřena na posílení schopnosti Maroka řídit migrační toky v rámci svého území a z něj, například prostřednictvím marocké národní strategie pro migraci a azyl, prostřednictvím institucionální podpory řízení migrace, budování kapacit a správy hranic. Zranitelným migrantům a uprchlíkům byla poskytnuta ochrana a přístup k právní pomoci, se zvláštním důrazem na práva nezletilých osob bez doprovodu; financovány byly také dobrovolné návraty a reintegrace. Maroko je rovněž důležitým partnerem při rozvoji legální migrace a pracuje na pilotních režimech, v jejichž rámci lze propojit odbornou přípravu kvalifikovaných pracovníků v Maroku s potřebami trhu práce v členských státech. Zkušenosti s nyní probíhajícími programy se stanou součástí rozvoje nových programů v rámci širšího vztahu k otázkám migrace v dlouhodobém horizontu.

Jako významný krok při obnovení vztahů mezi Marokem a EU projednalo 14. zasedání Rady přidružení EU–Maroko konané v červnu mobilitu a migraci jako klíčovou oblast budoucí spolupráce. Zlepšení dvoustranných vztahů navíc vedlo k obnovení dialogu o migraci a mobilitě v rámci partnerství v oblasti mobility. Tento dialog byl podpořen řadou nedávných setkání na vysoké úrovni a odborných kontaktů v Bruselu i v Maroku.

Podpora Španělska

Španělsko je jedním z hlavních příjemců prostředků z Azylového, migračního a integračního fondu a vnitrostátních programů Fondu pro vnitřní bezpečnost s celkovými přidělenými prostředky ve výši 737 milionů EUR na období 2014–2020. Mezi priority financování patří posílení azylového úřadu a přijímacího systému, integrace cizích státních příslušníků, rozmístění lepšího vybavení a více personálu na hranicích a navracení. Kromě toho byla od roku 2018 poskytnuta mimořádná podpora ve výši více než 42 milionů EUR s cílem pomoci vnitrostátním orgánům řídit migrační toky na jižním pobřeží, včetně nových místních registračních středisek, a posílit složky Guardia Civil a policii, jakož i poskytnout pomoc migrantům při jejich příjezdu. Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž nadto v roce 2019 rozmístila 240 odborníků.

• Řešení základních příčin nelegální migrace

Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu je nezbytné spolupracovat s partnerskými zeměmi na odolnosti a stabilitě a na vytváření pracovních míst a příležitostí jak pro migranty i uprchlíky, tak i pro hostitelské komunity.

V **severní Africe** se programy snaží rozvíjet sociální infrastrukturu i ekonomické příležitosti. Například dva programy na stabilizaci komunit ve více než 50 obcích v Libyi pomohly zlepšit přístup k základním službám více než 1,7 milionu lidí a 2 500 mladým podnikatelům pomohly s programy odborné přípravy v oblasti zaměstnanosti. V Tunisku EU investovala více než 200 milionů EUR do programů na podporu vytváření pracovních míst a hospodářského rozvoje, přičemž více než 60 000 mladých lidí využilo mikroúvěry na podporu rozvoje malých podniků. Podpora EU prostřednictvím dvoustranné spolupráce s Marokem dosáhla od roku 2014 částky ve výši 1 miliardy EUR, díky níž se napomáhá vytváření pracovních míst a podnikatelského prostředí²⁷.

V části týkající se **Afrického rohu a Sahelu a Čadského jezera** je důraz kladen na podporu hospodářských a pracovních příležitostí, jakož i na odolnost komunit, správu a lepší řízení migrace. V oblasti Sahelu a Čadského jezera byla věnována zvláštní pozornost převaděčství a bezpečnosti. V oblasti Afrického rohu se programy v mnoha případech zaměřovaly na velké populace uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v regionu; v květnu 2019 byly schváleny nové

²⁷ Postavení Maroka v „indexu podnikání“ Světové banky se zlepšilo z 128. místa v roce 2010 na 60. místo v roce 2018.

programy, včetně podpory zdravotnictví a vzdělávání v Jižním Súdánu, a podpora zranitelných komunit a vysídlených obyvatel v Súdánu, Etiopii a v oblasti Velkých jezer.

Jedním příkladem opatření v Asii je dodatečný program ve výši 27 milionů EUR na podporu **Afghánistánu** s cílem vytvořit ekonomické příležitosti ve městech s velkým přílivem vysídlených osob.

Plán vnějších investic EU rozšíří další podporu živobytí a hospodářství v subsaharské Africe a v sousedství EU, a pomůže tak rovněž řešit základní příčiny nelegální migrace. V rámci plánu bylo dosud schváleno více než 4 miliardy EUR (1,54 miliardy EUR na 28 záručních programů a 2,6 miliardy EUR na 121 schválených projektů kombinujících zdroje²⁸). Záruky by měly uvolnit až 17,5 miliardy EUR na investice do oblastí, jako je přístup k financování pro mikropodniky, malé a střední podniky, energetika a propojení, města, zemědělství a digitální oblast. Očekává se, že schválené projekty kombinující zdroje uvolní téměř 24 miliard EUR a že do roku 2020 plán splní svůj cíl, pokud jde o aktivaci investic v celkové výši více než 44 miliard EUR.

Svěřenský fond EU pro Afriku

Od svého zřízení v roce 2015 podporuje svěřenský fond záchranné evakuace, zlepšil řízení migrace, pomáhá vypořádat se s převaděčskými sítěmi a řeší základní příčiny nelegální migrace v 26 afrických zemích. Celkový objem fondu činí přibližně 4,5 miliardy EUR, z toho přibližně 4 miliardy EUR z prostředků EU a 528 milionů EUR z členských států, Švýcarska a Norska. Svěřenský fond prokázal, že je flexibilním nástrojem, který umožnil rychle reagovat na nově vznikající potřeby, přičemž do dnešního dne bylo v jeho rámci přijato 210 programů.

Mezi klíčová opatření dosud podporovaná svěřenským fondem patří:

- Pomoc lidem opustit Libyi, jež dosud přispěla k přibližně 49 000 asistovaným dobrovolným návratům a více než 4 000 evakuacím.
- Podpora Libye, Maroka a Tuniska v jejich úsilí o řízení migrace v boji proti nelegální migraci, proti obchodování s lidmi a převaděčství migrantů.
- V Gambii má 25 000 osob prospěch z programu, který se zaměřuje na oblasti, jako je sociální soudržnost a zaměstnanost v odvětvích energie z obnovitelných zdrojů, ekoturistiky a moderního zemědělství,
- Program v Pobřeží slonoviny, který je předmětem jednání s orgány, bude napomáhat modernizaci systému evidence obyvatel a přispěje k zavedení vnitrostátního bezpečného systému evidence obyvatel.
- V oblasti Afrického rohu se podpora zaměřila na zajištění dodávek potravin – více než 300 000 osob čerpajících podporu na zachování chovu hospodářských zvířat, jakož i na pomoc v oblasti zaměstnanosti zaměřenou na odborné dovednosti více než 30 000 osob získané prostřednictvím odborné přípravy.
- Program v Jižním Súdánu zajišťuje více než 28 000 učitelům základních škol v téměř 2 500 školách mzdové příplatky, které učitele motivují k tomu, aby své povolání neopouštěli, a zvyšují jejich účast na vyučování, čímž pomáhají dětem, aby zůstávaly ve škole.

To vše jsou důvody, proč byl svěřenský fond schopen reagovat na mnoho základních potřeb. Finanční prostředky ve všech třech částech programu (severní Afrika, Africký roh, Sahel a Čadské jezero) budou na konci tohoto roku téměř vyčerpány. Pro pokračování těchto

²⁸ Cílem záruky je uvolnit další finanční prostředky zejména ze soukromého sektoru, neboť u soukromých investic snižují riziko a vstřebávají možné ztráty vzniklé na straně finančníků a investorů. *Kombinování zdrojů* představuje spojení grantových prostředků s dalšími, komerčnějšími zdroji financování.

klíčových programů proto bude zásadní doplnit svěřenský fond prostředky pro rok 2020. To bude nutně zahrnovat příspěvky členských států, a proto Komise určí konkrétní potřeby.

- **Úsilí EU na pomoc uprchlíkům a migrantům na celém světě**

Podpora uprchlíků, migrantů a vnitřně vysídlených osob je jedním z hlavních výsledků humanitární a rozvojové činnosti EU na celém světě. Tato opatření poskytují okamžitou pomoc dotčeným osobám, nabízejí solidaritu s úsilím hostitelských zemí a přispívají k větší stabilizaci migračních pohybů. Kromě práce v Turecku existuje mnoho příkladů na celém světě, kde EU poskytuje uprchlíkům naléhavou a přímou pomoc.

Krize ve **Venezuele** vedla k obrovskému pohybu lidí, kdy zemi dosud opustily více než 4 miliony osob. EU uvolnila téměř 150 milionů EUR jak uvnitř, tak vně Venezuely. V regionu pomoc při mimořádných událostech využilo více než 1,3 milionu lidí. Vedle toho poskytla EU dodatečnou podporu na kapacity hostitelských zemí a na vzdělávání. Konference v Bruselu v říjnu 2019 bude pro mezinárodní společenství příležitostí, jak poskytnout další podporu zemím v regionu, v nichž se nacházejí venezuelští uprchlíci²⁹.

V oblasti **Afrického rohu** se nachází pětina uprchlíků a vysídlených osob na světě a v posledních letech tato oblast tvořila místo, na něž se soustředila podpora EU. K novým projektům v tomto roce patří podpora pro uprchlíky v Etiopii, Súdánu a Jižním Súdánu, jakož i více než 67 milionů EUR na přímou humanitární pomoc.

V srpnu 2019 si připomínáme druhé výročí masivního přílivu **rohingyjských** uprchlíků z Myanmaru do Bangladéše. Téměř jeden milion rohingyjských uprchlíků v Bangladéši je zcela závislý na mezinárodní pomoci. Od roku 2017 již finanční prostředky EU na řešení této krize dosáhly téměř 140 milionů EUR, přičemž se zaměřují na základní potřeby uprchlíků a jejich hostitelských komunit, stále více využívají rozvojový přístup a zohledňují specifická rizika přírodních katastrof.

4. BOJ PROTI PŘEVADĚČSTVÍ, ZLEPŠOVÁNÍ NAVRACENÍ A ZPĚTNÉHO PŘEBÍRÁNÍ

- **Boj proti převaděčství migrantů**

Provádění akčního plánu EU proti pašování migrantů a doplňující soubor operativních opatření, který Rada přijala v prosinci 2018, nadále pomáhají v boji proti převaděčství migrantů v EU, a to jak uvnitř EU, tak mimo ni.³⁰

Evropské středisko pro boj proti převaděčství, jež působí v rámci Europolu, je účinným centrem činností. Jeho hlavním úkolem je podporovat policejní a pohraniční orgány při koordinaci vysoce složitých přeshraničních operací zaměřených na boj proti převaděčství. Činnost střediska v červenci 2019 doplnila styčná pracovní skupina pro převaděčství migrantů a obchodování s lidmi, takže styční úředníci z členských států EU mohou při společných vyšetřováních navázat ještě užší spolupráci. Během prvních 9 měsíců roku 2019 středisko podpořilo 7 dnů společných akcí, které vedly k zatčení 474 osob a týkaly se 75 prioritních případů trestné činnosti. Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva pak připravuje společné osnovy odborné přípravy. Dne 1. října 2019 se

²⁹ Konferenci ve dnech 28. a 29. října společně pořádá EU, Agentura OSN pro uprchlíky UNHCR a Mezinárodní organizace pro migraci.

³⁰ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/12/06/migrant-smuggling-council-approves-a-set-of-measures-to-fight-smuggling-networks/>

konalo druhé setkání útvarů Komise a organizací občanské společnosti, na kterém bylo projednáno provádění právních předpisů EU v oblasti pašování migrantů v praxi³¹.

Pro předcházení převaděčství migrantů zůstává klíčovým faktorem úzká *spolupráce s třetími zeměmi*. Krokem tímto směrem jsou informační a osvětové kampaně, které byly doposud podpořeny částkou více než 27 milionů EUR a přípravou nového programu³². Do této činnosti se zapojily diaspory přítomné v několika členských státech EU, například senegalská diaspora³³. V rámci Evropské migrační sítě byla vytvořena zvláštní pracovní skupina pro informační a osvětové kampaně, kde si členské státy, instituce EU a mezinárodní organizace vyměňují osvědčené postupy a zajišťují užší koordinaci.

Tuto činnost doplňuje spolupráce v oblasti prosazování práva, jejímž cílem je potírat síť, které se zabývají pašováním migrantů, a to prostřednictvím *společných operativních partnerství*. V Nigeru doposud vedla práce společného vyšetřovacího týmu, jenž sdružuje nigerijské, francouzské a španělské orgány, k 202 soudním řízením. Senegal a Guinea v brzké době zahájí dva projekty, které se týkají jak převaděčství migrantů, tak obchodování s lidmi. V Senegalu je důraz kladen na spolupráci mezi ministerstvy a agenturami. V Guineji se projekt mimo jiné zaměřuje i na správu hranic a cestovních dokladů. Dalším klíčovým opatřením je spolupráce EU s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu. V rámci svěreneckého fondu EU pro Afriku byl nedávno spuštěn regionální program, jenž má přispět k rozbití zločineckých sítí působících v severní Africe, které jsou zapojeny jak do převaděčství migrantů, tak do obchodu s lidmi.

Potírání převaděčství migrantů je rovněž klíčovou součástí činností misí a operací v rámci *společné bezpečnostní a obranné politiky*, např. operace Sophia (EUNAVFOR Med) či mise EU pro pomoc při integrované správě hranic v Libyi (EUBAM Libya). Ukázalo se, že buňka zaměřená na informace o trestné činnosti působící v rámci operace Sophia je velice užitečná zejména při rozvoji společného operativního povědomí mezi zúčastněnými agenturami EU a samotnou operací Sophia. Další prodloužení mandátu operace do 31. března 2020 je sice vítáno, avšak stávající dočasné pozastavení nasazení námořních aktiv od března 2019 ovlivnilo schopnost operace naplňovat všechny aspekty svého mandátu. Mise EUBAM Libya spolupracuje s libyjským soudním systémem a koordinačními mechanismy a cílí zejména na potřebu kontrolovat své hranice s cílem narušit síť organizované trestné činnosti, včetně pašeráků migrantů.

• Navracení a zpětné přebírání osob

Podle údajů oznámených Eurostatu bylo v roce 2018 nařízeno odejít 478 155 osobám, jež nelegálně pobývaly v EU, a 170 380 osob bylo skutečně navraceno do třetí země. Výsledkem byla míra navracení ve výši 36 % pro rok 2018, což představuje mírné snížení oproti roku 2017 (míra navracení 37 %).^{34 35} Míra navracení je u některých zemí, jejímž státním

³¹ V návaznosti na hodnocení balíčku proti převaděčství (SWD(2017)120) se Komise zavázala spolupracovat s příslušnými zúčastněnými stranami na provádění právních předpisů, zejména pokud jde o nekriminalizaci humanitární pomoci migrantům.

³² Výzva k podávání návrhů je k dispozici na adrese: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/amif-2019-ag-call-04>.

³³ Belgie, Německo, Španělsko, Řecko, Itálie, Malta, Portugalsko.

³⁴ Počet uskutečněných návratů do zemí západního Balkánu, u nichž je míra navracení obecně velice dobrá, se celkově snížil. Míra navracení, s výjimkou zemí západního Balkánu, vzrostla z 29 % v roce 2017 na 32 % v roce 2018.

³⁵ Průměrné míry navracení se u jednotlivých členských států značně liší. Toto kolísání nemusí nutně odrážet účinnost systémů navracení, avšak mohou být důsledkem různých přístupů při sběru a zpracování údajů. Kromě vnitřních faktorů může mít na výsledek významný vliv i národnostní složení migrantů, vzhledem k různým úrovním spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání s třetími zeměmi původu.

příslušníkům je zasílán významný počet rozhodnutí o navrácení,³⁶ velice nízká (např. 1,7 % v případě Mali a 2,8 % v případě Guineji).

V oblasti navrácení a zpětného přebírání osob je třeba zintenzivnit úsilí

Stávajících 23 dohod o zpětném přebírání osob a jiných ujednání³⁷ (jimž se dostává podpory prostřednictvím nástrojů pro správu případů, které jsou financovány z prostředků EU, projektů pro budování kapacit ve třetích zemích a výměny styčných důstojníků) přináší prospěch, pokud jde o lepší úroveň spolupráce a účinnější průběh činnosti, a v rámci rozvíjení vztahů s partnery se posuzují možnosti dalších dohod a ujednání. Výsledky však zůstávají neuspokojivé, pokud jde o počet navrácených osob.

Zvýšení počtu navrácených osob vyžaduje další úsilí jak na straně členských států, tak na straně třetích zemí. Primárně je třeba upravit **systemy navrácení využívané v členských státech** tak, aby zajistily, že osoby, které obdrží rozhodnutí o navrácení, lze skutečně navrátit. Mezi klíčová opatření patří aktivní monitorování situace státních občanů třetích zemí během celého řízení o navrácení a jejich splnění povinnosti návratu, aby se předcházelo útěkům a nelegálnímu druhotnému pohybu, a dále posílení pomoci spolupracujícím státním příslušníkům třetích zemí, kteří jsou ochotni odjet dobrovolně. Rovněž je třeba dokončit pokročilá jednání o přepracované směrnici o navrácení,³⁸ přičemž Rada dne 7. června 2019 přijala částečný obecný přístup. Parlament ve volebním období 2014–2019 stanovisko k tomuto návrhu nepřijal. Během čekání na toto přepracované znění však členské státy již mohou vylepšit své výsledky v oblasti navrácení a zpětného přebírání osob tím, že vyvinou činnost v návaznosti na aktualizovaný akční plán v oblasti navrácení, který Komise předložila v roce 2017³⁹.

Členské státy by měly maximálně využívat nástroje pro zpětné přebírání a všechny ostatní zavedené nástroje. Komise bude nadále podporovat členské státy při **provádění dohod o navrácení** a pokračovat v jednáních o dalších nástrojích, kdykoliv činnost na úrovni EU přinese do tohoto procesu přidanou hodnotu.

Jednání o nástrojích pro zpětné přebírání i jejich provádění staví na jasném a konzistentním sdělení, že EU a její členské státy od dotyčných třetích zemí očekávají spolupráci. Může být nutné využít **širšího politického vlivu**. V tomto ohledu bude jedním z důležitých doplňujících nástrojů revidovaný vízový kodex EU, který je v platnosti od února 2020, jenž poskytuje EU možnost přijmout restriktivní opatření v oblasti vízového styku s třetími zeměmi, které v oblasti zpětného přebírání osob dostatečně nespolupracují. Další pobídky a páky by se měly hledat i v ostatních politických oblastech, a to případ od případu.

Zásadní význam bude mít také zajištění plné funkčnosti rozšířeného mandátu **Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stát** v oblasti navrácení osob⁴⁰. Spolu se značným posílením agentury by v nadcházejících letech mělo návratovou politiku EU zefektivnit i posílení její kapacity pro navrácení s cílem dále zvyšovat podporu pro činnost členských států prostřednictvím rezervního týmu osob pověřených sledováním, osob pověřených doprovodem

³⁶ Výčet třetích zemí s nejvyšším počtem státních příslušníků (přes 10 000 ročně), kterým bylo vydáno rozhodnutí o návratu, se od roku 2018 významně nezměnil: Maroko, Ukrajina, Albánie, Afganistán, Alžírsko, Irák, Pákistán, Guinea, Mali, Tunisko, Indie a Nigerie.

³⁷ Jednání o 24. dohodě s Běloruskem byla uzavřena, avšak k jejímu podpisu ještě nedošlo.

³⁸ COM(2018) 634 final.

³⁹ COM(2017) 200 final.

⁴⁰ Toto pověření umožňuje agentuře podporovat členské státy ve všech fázích procesu navrácení, včetně např. identifikace státních příslušníků třetí země, kteří nemají povolení k pobytu, k získání platných cestovních dokladů z třetích zemí a poskytování podpory při dobrovolném opuštění území a opětovném začlenění v zemi původu.

a specialistů na navracení. To bude také jednou z úloh nové evropské sítě styčných úředníků pro přistěhovalectví⁴¹.

5. POSÍLENÁ SPRÁVA VNĚJŠÍCH HRANIC

Od roku 2016 Komise spolu s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž a členskými státy pracuje na provádění nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž, aby se **Evropská integrovaná správa hranic** stala sdílenou odpovědností agentury a vnitrostátních orgánů. Důležitým aspektem bylo úsilí nové agentury zajistit, aby normy Unie pro správu hranic byly zaručeny na všech vnějších hranicích, a to i prostřednictvím vytvoření mechanismů pro vyřizování stížností, které by řešil nezávislý úředník pro otázky základních práv.

Ústřední roli v rámci unijní podpory členských států při ochraně vnějších hranic dnes hraje Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. Pro účinnou reakci byl zřízen **rezervní tým pro rychlé nasazení** sestávající z 1 500 příslušníků pohraniční stráže a dalších příslušných zaměstnanců spolu s rezervou vybavení pro rychlé nasazení, které by bylo v případě mimořádné události použito na vnějších hranicích členského státu. Agentura rovněž nadále poskytovala operativní pomoc členským státům na hlavních migračních trasách, a to jak na vnějších námořních, tak na pozemních hranicích, včetně navracení. K polovině října 2019 bylo spolu s vybavením celkově nasazeno téměř 1 400 příslušníků pohraniční stráže a dalších odborníků, jakož i vybavení⁴². Kromě toho agentura od roku 2016 prostřednictvím programu Copernicus na podporu dozoru na hranicích EU využívá i družicové pozorování.

Agentura má dále za úkol provádět každoroční **analýzu zranitelnosti** s cílem posoudit kapacitu a připravenost členských států čelit hrozbám a problémům na vnějších hranicích. Její součástí je posouzení vybavení, infrastruktury, rozpočtu a finančních zdrojů členských států, jakož i jejich pohotovostních plánů pro řešení možných krizí na vnějších hranicích. Agentura vydává doporučení týkající se kapacity členských států v oblasti kontroly hranic. Za tímto účelem agentura ve třech ročních cyklech (2017, 2018 a 2019) dokončila analýzu všech členských států a doporučila konkrétní opatření týkající se oblastí zranitelnosti v celkem 131 případech, ve kterých bylo nezbytné, aby dotyčné členské státy přijaly vhodná opatření a např. navýšily své příslušné kapacity nebo přizpůsobily rozmístění lidských zdrojů a vybavení a jejich využití za účelem zmírnění dotyčných oblastí zranitelnosti. Agentura provádění těchto doporučení pozorně sleduje.

Dalším klíčovým aspektem nařízení z roku 2016 bylo umožnit zpracování **osobních údajů**, které agentura shromažďuje za účelem analýzy rizik, a jejich přenos do agentur EU a členských států⁴³. V neposlední řadě Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž poskytuje podporu třetím zemím a přispívá k předávání státních příslušníků třetí země, kteří potřebují mezinárodní ochranu, a současně zajišťuje vnitřní bezpečnost EU.

S pěti zeměmi západního Balkánu Komise vyjednala **dohody o postavení** jednotek, aby bylo na jejich území možné nasazení jednotek s výkonnými pravomocemi. Dohoda s Albánií vstoupila v platnost dne 1. května 2019 a na hranici mezi Albánií a Řeckem byly rychle nasazeny jednotky příslušníků pohraniční stráže. Dohoda s Černou Horou byla podepsána dne 7. října a nyní podléhá souhlasu Evropského parlamentu. Další dohody, které byly parafovány se Severní Makedonií (červenec 2018), Srbskem (září 2018) a Bosnou a Hercegovinou (leden 2019), čekají na podpis.

⁴¹ Nařízení (EU) 2019/1240 vstoupilo v platnost dne 24. srpna 2019. Tento krok prostřednictvím řídicího výboru a platformy pro výměnu informací zavádí koordinační mechanismus na úrovni EU. Poskytuje i možnost financování společných akcí a budování kapacit z prostředků EU.

⁴² Námořní hlídková plavidla, 18 pobřežních hlídkových plavidel/lodí, 5 letadel, 4 vrtulníky, 103 hlídkových vozů, 14 mobilních kanceláří a další lehké vybavení.

⁴³ Osobní údaje se anonymizují v produktech konečné analýzy rizik.

V březnu 2019 dosáhly Evropský Parlament a Rada dohody o dále **posílené a plně vybavené Evropské pohraniční a pobřežní stráž** a očekává se, že nové nařízení vstoupí v platnost počátkem prosince 2019. Novými prvky klíčovými pro její práci bude zřízení stálého útvaru čítajícího **10 000 operativních pracovníků s výkonnými pravomocemi** a rozvoj rezervy vlastního vybavení agentury. Hodnotu nových právních předpisů podtrhují přetrvávající obtíže se zajištěním dostatečné podpory ze strany členských států, pokud jde o výzvy agentury poskytnout know-how při pohraničních operacích, mimo jiné v Řecku, Španělsku a Bulharsku. Opakující se absence dostatečných závazků na straně členských států vedla k interním přesunům lidských zdrojů a technického vybavení hostitelského členského státu, které byly financovány agenturou. Tento krok může dočasně kompenzovat existující nedostatky, avšak není v souladu se sdílenou odpovědností příslušných orgánů všech členských států a agentury, jejímž účelem je účinná ochrana vnějších hranic.

Agentura rovněž získala větší pravomoc k **navracení** nelegálních migrantů a v tomto ohledu bude úžeji spolupracovat se zeměmi mimo EU, včetně zemí mimo bezprostřední sousedství EU. Agentura tak bude schopna lépe řešit společné výzvy, jímž Evropa čelí v řízení migrace a při správě svých vnějších hranic.

V návaznosti na přijetí pravidel pro interoperabilitu informačních systémů a nových klíčových informačních systémů⁴⁴ je realizována řada **nástrojů pro posílenou ochranu hranic**. Díky nim dojde k odstranění nedostatků a mezer v oblasti informací, jelikož dotyčné nástroje napomáhají odhalovat vícenásobné totožnosti a potírat podvodné zneužívání totožnosti. Komise podporuje členské státy při jejich provádění s cílem zajistit plnou interoperabilitu informačních systémů EU pro bezpečnost, správu hranic a řízení migrace do konce roku 2020. Urychlené dokončení přípravy všech souvisejících právních předpisů Evropským parlamentem a Radou bude mít zásadní význam pro vytvoření účinných systémů, které odstraní nedostatky v oblasti informací a zajistí co nejlepší využití těchto klíčových nástrojů. Součástí jsou probíhající jednání o revizi Vízového informačního systému, systému Eurodac a související pozměňovací návrhy týkající se Evropského systému pro cestovní informace a povolení.

6. PRÁVNÍ RÁMEC, PŘESÍDLENÍ, VÍZA A LEGÁLNÍ MOŽNOSTI

Jedním ze zásadních poučení z krize v roce 2015 byla potřeba **reformovaného společného evropského azylového systému**, zejména potřeba nalézt lepší způsob pro stanovení odpovědnosti za žádosti o azyl, kterou by v případě hromadných příchodů osob měly nést členské státy prvního vstupu. V diskusích souvisejících s reformou dublinského systému, které byly v roce 2016 navrženy spolu s šesti dalšími návrhy⁴⁵ na přepracování právních předpisů, byly projednány různé způsoby, kterými by v případě potřeby členské státy mohly projevit solidaritu. U pěti ze sedmi dotyčných návrhů bylo dosaženo skutečného pokroku směrem k předběžné dohodě. Většina členských států však trvala na tom, aby byl v této věci předložen balíček předpisů, takže další postup se musí zakládat na klíčových prvcích

⁴⁴ Nařízení (EU) 2019/817 ze dne 20. května 2019 a nařízení (EU) 2019/818 ze dne 20. května 2019. Mezi nové klíčové systémy patří systém EES a Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS). Nezbytná jsou i opatření k posílení Schengenského informačního systému a rozšíření Evropského informačního systému rejstříků trestů na státní příslušníky třetích zemí.

⁴⁵ Návrhy se týkají revize 1) dublinského nařízení (vymezení, který členský stát ponese odpovědnost za dané žadatele o azyl), 2) nařízení o Eurodacu (rozšíření oblasti působnosti databáze otisků prstů žadatelů o azyl), 3) nařízení o Agentuře EU pro azyl (agentura, která zajišťuje operativní podporu členským státům), 4) nařízení o azylovém řízení (nahrazení stávající směrnice a zjednodušení pravidel), 5) kvalifikační nařízení (stanovení kritérií pro získání postavení uprchlíka), 6) směrnice o podmínkách přijímání (zaručení minimálních standardů při poskytování útočiště žadatelům o azyl) a 7) nařízení o rámci Unie pro přesídlení (nový nástroj, který zavádí legální možnosti pro osoby, které potřebují ochranu).

dublínského nařízení a nařízení o azylovém řízení. Evropský parlament přijal celou řadu mandátů.

Přesídlení je bezpečnou a legální alternativou neregulérních a nebezpečných cest, na které se uprchlíci vydávají, a prokázáním evropské solidarity se zeměmi mimo EU, které poskytují útočiště velkému počtu osob, jež prchají před válkou nebo pronásledováním. Až do přijetí navrhovaného rámce Unie pro přesídlení budou využívány dočasné režimy. Od roku 2015 bylo přesídleno téměř 63 000 uprchlíků. V rámci současného režimu EU pro přesídlování dvacet členských států přislíbilo poskytnout více než 50 000 míst těm, kteří to nejvíce potřebují. Do 7. října 2019 bylo přesídleno 39 000 osob (78 % celkového počtu přislíbených míst). Členské státy musí tuto dynamiku zachovat a zajistit, aby zbývající přislíbená místa byla využita před tím, než tento režim na konci roku skončí. Členské státy zareagovaly na výzvu Komise, aby v roce 2020 pokračovaly v přesídlování, přislíbem 30 000 míst pro přesídlení na rok 2020. To potvrzuje trvalou angažovanost členských států využívat přesídlení jako bezpečný a legální způsob vstupu do EU.

Mezi tři země, kde je míra přesídlení do Evropy nejvyšší, patří Turecko, Libanon a Jordánsko; úsilí se rovněž soustředí na země na trase přes centrální Středomoří, zejména Egypt, Niger/Libyi a Čad. Zvláštní prioritou by mělo být přesídlení v rámci mechanismu nouzového tranzitu do Nigeru a Rwandy.

Nově přepracovaný **vízový kodex** je výsledkem reformy pravidel pro schengenská víza, kterou Komise zahájila v březnu 2018; kodex usnadňuje proces udělování víz cestujícím s dobrými úmysly nebo víz pro krátkodobé pobyty a zároveň posiluje bezpečnostní normy a omezuje nelegální migraci. Kodex by doplnila rychlá dohoda mezi Evropským parlamentem a Radou ohledně návrhu Komise modernizovat Vízový informační systém⁴⁶.

Politika a nástroje **legální migrace**, zejména pokud jde o přilákání talentů ze zemí mimo EU, prošly v posledních letech významným vývojem. Dopad byl hmatatelný: například reforma imigračních pravidel pro studenty, výzkumné pracovníky, stážisty a dobrovolníky z roku 2016 pomohla zvýšit počet státních příslušníků třetích zemí, kteří přicházejí do EU studovat, z něco málo pod 200 000 v roce 2011 na 320 000 v roce 2018.⁴⁷ Jednání o navrhované reformě, která by zatraktivnila modrou kartu EU a zvýšila konkurenceschopnost EU byla bohužel pozastavena. Současně byl prostřednictvím komplexního hodnocení („kontrola účelnosti“)⁴⁸ posouzen rámec pro legální migraci na úrovni EU jako takový. Výsledky budou využity při probíhajících úvahách o dalších krocích.

Současně byl v této oblasti zajištěn konkrétní pokrok prostřednictvím rozvoje **pilotních projektů legální migrace**, které za podpory Komise vypracovaly členské státy společně s klíčovými partnerskými zeměmi původu a tranzitu. Účelem těchto projektů je sladit nové dovednosti státních příslušníků třetích zemí s potřebami trhu práce v EU. Pět pilotních projektů v oblasti legální migrace, jejichž cílem je zavést cirkulační a dlouhodobé programy mobility pro mladé absolventy a pracovníky z vybraných partnerských zemí (Egypt, Maroko, Nigérie a Tunisko), se již provádí prostřednictvím financování z prostředků EU. Kromě přímých výhod, které tyto pilotní projekty mohou přinést třetím zemím a samotným migrantům, mají tyto projekty rovněž potenciál dále podněcovat zapojení partnerských zemí do účinného řízení migrace. Komise proto nadále členské státy vybízí, aby pokračovaly v

⁴⁶ Databáze obsahující informace o žádostech o udělení víza a rozhodnutích bude posílena účinnějším ověřením spolehlivosti žadatelů o udělení víz a odstraněním nedostatků v oblasti informací prostřednictvím lepší výměny informací. Jednání o Vízovém informačním systému jsou v pokročilé fázi a brzy začnou probíhat třístranná jednání.

⁴⁷ První povolení pro účely studia vydaná členskými státy v souladu s předcházející směrnicí o studentech a stávající směrnicí o studentech a výzkumných pracovnících, tedy bez Dánska, Irska a Spojeného království.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/fitness-check_en.

přípravách pilotních projektů a rozšiřovaly jejich geografické zaměření za region severní Afriky, který byl dosud hlavním středem zájmu.

V oblasti **integrace** Komise významně zvýšila svou podporu členským státům a všem příslušným zúčastněným stranám finanční účastí, koordinací politik a výměnou zkušeností a postupů. Od spuštění akčního plánu pro integraci v roce 2016 byla zavedena opatření v nejrůznějších oblastech: vzdělávání, začlenění na trhu práce, zprostředkování přístupu k základním službám a podpora účasti. V oblasti uplatnění na trhu práce Komise vyvinula nástroj pro profilování státních příslušníků třetích zemí⁴⁹ a úzce spolupracovala se sociálními a hospodářskými partnery na provádění **evropského partnerství pro integraci** s cílem posílit začleňování uprchlíků na trhu práce⁵⁰, přičemž několik opatření a iniciativ bylo v řadě členských států zahájeno v rámci iniciativy „Zaměstnavatelé společně pro integraci“⁵¹.

Komise rovněž zvýšila svou podporu **místním a regionálním orgánům**, které se při integraci migrantů do našich komunit nachází v přední linii. V nedávné době zahájilo činnost osm rozsáhlých sítí měst a regionů, které se angažují právě v oblasti integrace. Komise rovněž spojila své síly s Výborem regionů, jenž zahájil iniciativu Města a regiony za integraci migrantů; jedná se o platformu, kde evropští starostové a regionální představitelé mohou sdílet pozitivní příklady. Komise také zintenzivnila podporu členským státům prostřednictvím evropské integrační sítě spuštěním tří projektů vzájemné pomoci, jejichž cílem je podpořit členské státy k poskytování vzájemné pomoci při zavádění nových integračních politik či programů.

7. ZÁVĚR

Zpráva podává informace o neutuchajícím úsilí EU řešit problémy spojené s migrací od počátku krize v roce 2015. EU byla schopna zvládnout migrační toky, snížit počet příchozích osob a zachránit životy; její komplexní přístup navíc umožnil zavedení nových nástrojů a je důkazem připravenosti projevit solidaritu a odpovědnost a současně poskytovat praktickou podporu v praxi. EU nadále poskytuje ochranu migrantům a uprchlíkům, aby členským státům, které jsou pod největším tlakem, pomohla vybudovat pevnou vnější hranici a umožnila úzkou spolupráci s partnery po celém světě. Díky výše uvedenému jsou základy migrační politiky EU mnohem stabilnější než při vypuknutí krize v roce 2015.

EU při zvládání výzev spojených s migrací poskytla nepostradatelnou přidanou hodnotu. **Operativní podpora**, jíž se dostalo členským státům zejména prostřednictvím Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž, Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu a Europolu, je nedílnou součástí bezpečnosti hranic a navracení osob, řízení migrace a azylu, jakož i boje proti pašování migrantů. Jedná se o hmatatelnou formu solidarity, která spojuje evropské i vnitrostátní úsilí a buduje sebevědomí a důvěru. Je proto velice důležité, aby členské státy nepřipustily jakýkoliv nedostatek odborníků pro práci dotyčných agentur.

Jedním z hlavních nástrojů nejenom pro provádění politik EU, ale i pro projev solidarity, je **finanční krytí**. Tato skutečnost se odráží také v návrhu víceletého finančního rámce Komise. Dotyčný rámec obsahuje téměř trojnásobné navýšení finančního krytí v oblasti migrace a správy hranic uvnitř EU a nový kombinovaný nástroj vnějšího financování: desetina výdajů má jít na záležitosti spojené s migrací, přičemž součástí dotyčného nástroje bude i flexibilní rezerva, kterou bude možné v případě vznikajících potřeb uvolnit. Dostatečné finanční krytí

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>.

⁵⁰ Partnerství podepsala Komise se sociálními a hospodářskými partnery v prosinci 2017 s cílem úzce spolupracovat na podpoře začleňování uprchlíků na trhu práce. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/integration/docs/20171220_european_partnership_for_integration_cs.pdf.

⁵¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en.

ze strany EU zůstává velice důležité, a to jak za účelem uspokojení bezprostředních humanitárních potřeb, tak za účelem vybudování robustní migrační infrastruktury v dlouhodobém horizontu. Při přechodu EU z jednoho víceletého období financování do druhého bude rovněž klíčová kontinuita opatření v praxi tak, aby se zajistil pokračující trend v dosaženém pokroku, zejména pokud jde o rozhodující programy v rámci svěřeneckých fondů. V roce 2020 bude proto klíčové doplnit finanční prostředky do svěřeneckého fondu EU pro Afriku.

Navzdory výše uvedenému na moři stále přicházejí lidé o život a řešení *ad hoc* jsou jednoznačně neudržitelná. Riziko zvýšeného migračního tlaku zůstává aktuální, a to jak z hlediska krátkodobé nestability, tak z hlediska dlouhodobých trendů v oblasti demografie a změny klimatu. Výzvou nadále zůstávají odpovídající legální možnosti a integrace. Navracení, zpětné přebírání a opětovné začlenění osob, které nepotřebují ochranu, rovněž vyžaduje další práci. Dokončení udržitelného dlouhodobého systému EU pro lepší řízení všech aspektů migrace proto zůstává stejně důležité jako v minulosti. Nezbytné bude pokračovat v odvedené práci, pokud jde o operativní a finanční podporu, dokončit legislativní rámec a provádět jej, jakož i posilovat partnerství s třetími zeměmi. Další postup, zejména pokud jde o legislativní reformu, je třeba založit na větší míře solidarity a ochotě všech zúčastněných stran ke kompromisu.

Přestože je nezbytné zavést *dočasná opatření týkající se vylodění*, která podporuje významný počet členských států, je současně třeba urychlit práci směrem ke komplexnímu a udržitelnému **právnímu rámci** EU pro migraci a azyl. Určitého pokroku již sice bylo dosaženo, ale komplexní reforma společného evropského azylového systému dosud neproběhla. K zajištění spravedlivého a trvalého azylového systému bude zapotřebí společný přístup, který zajistí, že EU dokáže reagovat na budoucí potřeby účinným způsobem, jenž odráží naše hodnoty.

Migrace nabyla v očích občanů EU na důležitosti a stojí proto vysoko na žebříčku priorit, pokud jde o vztahy EU s našimi partnery. Tuto skutečnost je nyní třeba plně začlenit do prohlubování **partnerství s třetími zeměmi**, aby se stala plnohodnotnou součástí dlouhodobých vztahů schopných zahrnout oblasti, jako jsou legální migrace, boj proti pašování a zpětné přebírání.

Pro EU a ekonomiku EU je dále nezbytný plně fungující **schengenský** systém. Robustnost systému musíme i nadále posilovat a budovat důvěru, aby bylo možné navrátit se k schengenskému prostoru bez vnitřních hranic.

Během posledních čtyř let provádění politiky se ukázalo, že EU je schopna reagovat na nepředvídatelné okolnosti, nacházet společná řešení a spolupracovat na dosažení skutečných výsledků. Hodně práce však zůstává před námi. Jak je zřejmé z nedávného navýšení počtu příchozích osob trasou přes východní Středomoří a obnovených ozbrojených nepřátelských akcí na severovýchodě Sýrie, které by mohly dále ohrozit stabilitu celého regionu, situace zůstává nestabilní a v úsilí nelze polevit. Byly však položeny správné základy, díky kterým bude možné zřídit robustní a účinný evropský migrační a azylový systém, jenž bude respektovat solidaritu a odpovědnost a přinese výsledky.